

РАЗВІЦЦЁ ЎМЕННЯ ПРАЦАВАЦЬ З ТЭКСТАМ ЯК АСНОВА ІНФАРМАЦЫЙНАЙ КАМПЕТЭНТНАСЦІ АСОБЫ

Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна

Грыцук М. Э.

студэнтка 3 курса псіхалага-педагагічнага факультэта

Навуковы кіраўнік – к. філал. н., дацэнт, заг. кафедры Канцавая Г. М.

Адной з найважнейшых ключавых кампетэнтнасцей з'яўляецца інфармацыйная, так як менавіта ў гэтым паняцці найбольш поўна адлюстроўваюцца сучасныя патрабаванні да якасці школьнай адукацыі ў аспекце развіцця асобы вучня. Актуальнасць праблемы фарміравання інфармацыйнай кампетэнтнасці заключаецца яшчэ і ў тым, што ў апошнія гады ва ўсім свеце адбылося ўсведамленне ролі інфармацыі ў грамадскім развіцці. Інфармацыйная кампетэнтнасць вызначаецца як сукупнасць ведаў, уменняў і навыкаў працы з крыніцамі і сродкамі пераўтварэння інфармацыі, неабходнымі для паспяховага працякання працэсу навучання школьнікаў. Навукоўцы ўкладваюць у паняцце інфармацыйная кампетэнтнасць не толькі ўменне знаходзіць і захоўваць розную інфармацыю, але і ўменне ёю карыстацца, а для гэтага трэба навучыцца працаваць са зместам падручніка, алфавітным каталогам у бібліятэцы; тэкстам падручніка, кнігі, энцыклапедыі, электроннымі крыніцамі інфармацыі [1].

Інфармацыйная кампетэнтнасць можа быць сфарміравана толькі ў працы з тэкстам. Задача настаўніка – навучыць школьнікаў самастойна працаваць з рознымі крыніцамі інфармацыі, і ў першую чаргу са школьным падручнікам як асноўнай крыніцай ведаў па прадмеце, сродкам фарміравання вучэбных уменняў і авалодання прыёмамі пазнавальнай дзейнасці. Праводзіць працу з тэкстам можна на кожным уроку, прапануючы вучням заданні ад простага да цяжкага. Лягчэй за ўсё пераказаць тэкст ці знайсці адказ на пытанне, пастаўленае ў падручніку. Больш цяжка вучням выконваць заданні на перанос ведаў, параўнанне, аналіз інфармацыі, змешчанай у табліцы.

Працу з тэкстам на ўроках можна праводзіць па трох узроўнях:

1) пошукава-рэпрадуктыўная (каменціраванае чытанне, адказы на пытанні па тэме ўрока, запаўненне табліц, праца з тэрмінамі, складанне плана тэксту, складанне апорных канспектаў з мэтай дапамогі ў выкладзе вучэбнага матэрыялу (напрыклад, праца з чытацкім дзённым у пачатковых класах);

2) параўнальна-аналітычная праца з падручнікам (заданні для працы з ілюстрацыямі падручніка, параўнальны аналіз дадзеных табліц і схем, метадаў «Пазнакі на пальцах»);

3) творчая праца з вучэбнай літаратурай:

– рэцэнзаваць вучнямі створаных малюнкаў, калі кожны вучань пасля працы з тэкстам стварае сваю ілюстрацыю, затым вучні абменьваюцца малюнкамі, разглядаюць іх і, перачытваючы тэкст, спрабуюць знайсці эпізод, да якога ён адносіцца, падпісаць ілюстрацыю словам і тэксту, супаставіць змест

ілюстрацыі са зместам эпізода і напісаць рэцэнзію, у якой адзначыць, адпавядае ці не адпавядае малюнак тэксту, адзначыць якасць выкананай працы, усе свае заўвагі падмацоўваючы спасылкамі на тэкст;

- складанне апавядання з тэарэтычнымі памылкамі;

- складанне тэкстаў з прапушчанымі словамі;

- складанне рознага роду тэставых заданняў (з выбарам аднаго правільнага адказу, на ўстанаўленне адпаведнасці), што фарміруе ў вучняў уменне вылучаць галоўнае, складаць пыталыя сказы, якія прадугледжваюць падрабязныя ці канкрэтныя адказы (так, не);

- складанне крыжаванак, рэбусаў, загадак, віктарын, рэклам па прачытаных творах, што павышае цікавасць дзяцей да вучобы, развівае іх назіральнасць, дае магчымасць паўнаўважна ўспрымаць мастацкі твор, развівае навыкі творчай працы, жаданне вучняў чытаць і перачытваць кнігі, а значыць, самастойна знаходзіць нешта новае.

Складанне віктарын па прачытаным тэксце садзейнічае больш удумлівым адносінам вучняў да мастацкага твора. Школьнікі імкнучыся чытаць тэкст вельмі ўважліва, кааб скласці віктарыну больш складаную, а на пытанні сваіх аднакласнікаў адказаць без памылак. Гэта дапамагае нават слабым вучням паверыць у свае сілы, а таксама зняць напружанне, якое з'яўляецца на ўроку, далучыць да працы ўсіх школьнікаў.

Апісаныя метады працы з тэкстам дазваляюць арганізаваць працу з рознымі крыніцамі інфармацыі, садзейнічаюць замацаванню матэрыялу, дапамагаюць выпрацаваць навык сціслага адказу, фарміруюць уменне вылучаць галоўную думку. Мэтанакіраваная і сістэматычная праца вучняў з тэкстамі вучэбнай літаратуры забяспечвае развіццё прадметных і агульнавучэбных уменняў, фарміруе інфармацыйную культуру, інфармацыйныя ўменні школьнікаў.

Праведзеная дыягностыка па праблеме развіцця інфармацыйнай кампетэнтнасці школьнікаў сведчыць пра тое, што ў вучняў з'явіліся наступныя ўменні: уменне працаваць са схемамі (спраўляецца 92 % вучняў); уменне складаць план па змесце тэксту (95 %); уменне адказваць і складаць пытанні па змесце тэксту (94 %); уменне знаходзіць, вычитваць і фіксаваць патрэбную інфармацыю з тэксту (90 %), уменне працаваць з рознымі крыніцамі інфармацыі (82 %).

Такім чынам, інфармацыйныя ўменні дазваляюць выпрацаваць звычку ўважліва чытаць тэксты, быць крытычным, адэкватна ацэньваць узровень сваіх ведаў, выяўляць праблемную сітуацыю, ставіць ключавое пытанне, устанаўліваць прычыны–выніковыя сувязі.

ЛІТАРАТУРА:

1. Коровкина, Н. Н. Информационная компетентность учащихся общеобразовательной школы [Электронный ресурс] / Н. Н. Коровкина // Открытый урок. 1 сентября. – Режим доступа: <https://urok.1sept.ru/articles/412191>. – Дата доступа: 10.10.2021.